

Clár Náisiúnta Traenála do Bhoird Bhainistíochta

Modúl 1

An Bord mar Aonad Corpraithe

2008

Ról & Feidhmeanna an Bhoird Bainistíochta

- Freagracht chorpraithe
- Róil agus feidhmeanna
- Caidreamh le daoine eile – ag cothú caidrimh dearfach & nósanna imeachta atá comhaontaithe maidir le cásanna nuair a bhíonn cliseadh i gceist
- An Bord i mbun gnímh

Foramharc

Aire - Beartas Foriomlán

```
graph TD; A[Aire - Beartas Foriomlán] --> B[Pátrún / Iontaobhaithe - Bord - Scoil]; B --> C[Príomhoide];
```

Pátrún / Iontaobhaithe - Bord - Scoil

Príomhoide

Cé a bhíonn ar an mBord?

Scoileanna le níos mó ná múinteoir amháin:

- 2 ainmnitheach ón phátrún/chomhlacht pátrúin
- 2 thuismitheoir ar pháistí atá ar an scoil (*máthair amháin, athair amháin*)
- An príomhoide
- Múinteoir eile ó fhoireann na scoile, ar thogh an fhoireann múinteoireachta é/í
- 2 chomhalta eile a mhol an seisear thuasluaite

An bord mar aonad corpraithe

- Gníomhaíonn an 8 gcomhalta den bhord mar aonad, nuair a cheaptar iad
- Ní ghníomhaíonn daoine aonair mar thoscairí do ghrúpaí éagsúla laistigh den Bhord....

Aonad Corpraithe

A succession or collection of persons having, in the estimation of the law, an existence and rights and duties separate from those of the persons who form it from time to time.

Foclóir Murdoch's ar Dhlí na hÉireann (2004) Lch 113

Slánaíocht

Slánaítear an Bord agus aon chomhaltaí aonair den Bhord mar aonad corpraithe agus mar dhaoine aonair le haghaidh aon éileamh a dhéantar ina gcoinne faoi Alt 14 (7) den Acht Oideachais, 1998.

Feidhmeanna an Bhoird

- Bainistiú na scoile – oideachas cuí a sholáthar do gach mac léinn
- Gníomhú i gcomhréir le reachtaíocht & beartas
- Éiteas/spiorad sainiúil a chosaint
- Gabh i gcomhairle le pátrún/ comhlacht/ hiontaobhaithe & cuir in iúl dóibh
- Foilsiú beartas
- Cuntasacht - Alt 18 Acht Oideachais

Bord Bainistíochta...

Na Mic Léinn:

Tá an scoil ann do na daltaí

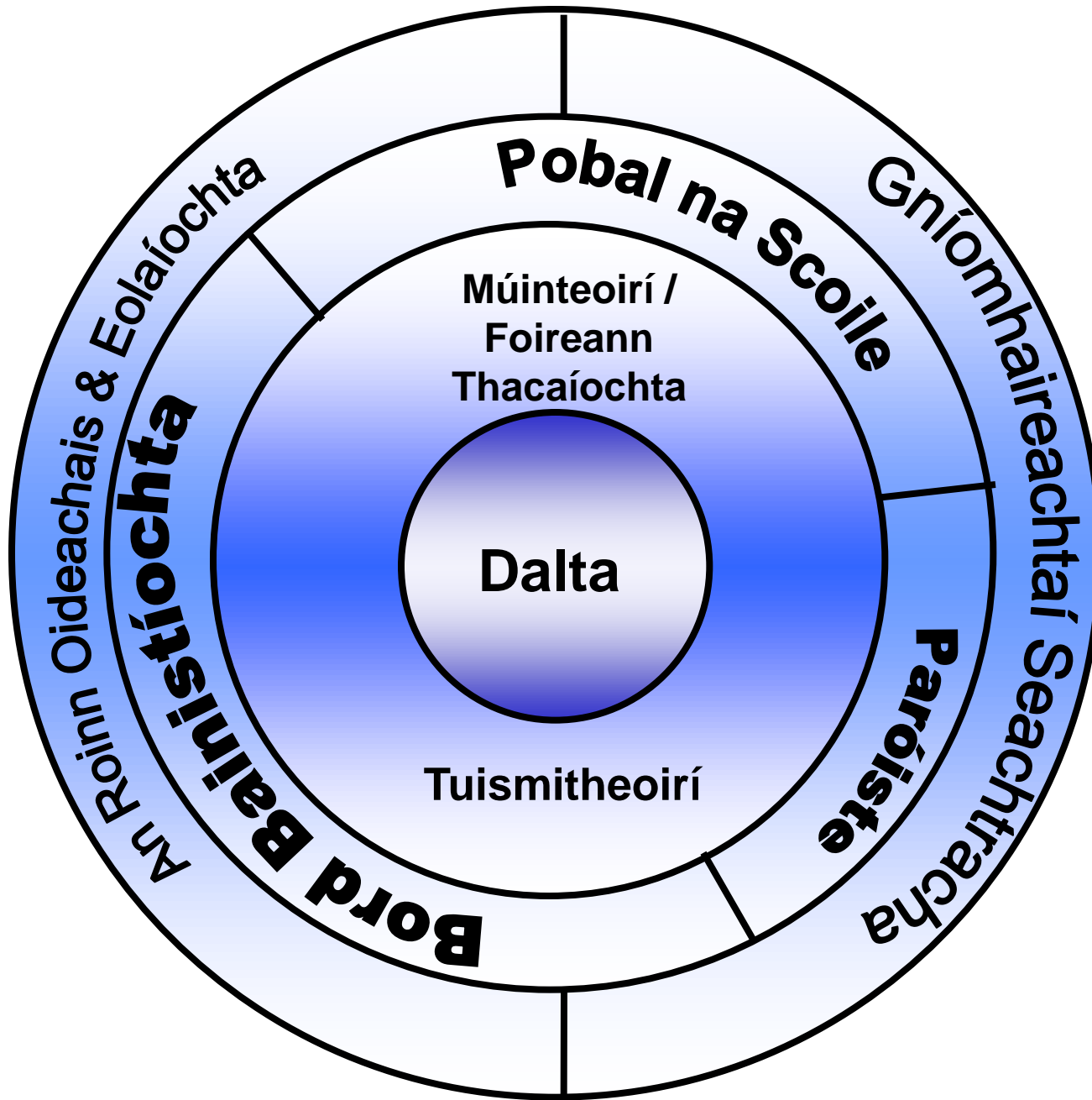
Ba chóir go mbeadh dul chun cinn oideachais agus leas na ndaltaí mar chúram fíor thábhachtach i ngach cinneadh a dhéanann an Bord

Na Múinteoirí:

Is iad na múinteoirí an acmhainn is luachmhaire agus is tábhachtaí sa scoil...

Cé a bhíonn bainteach leis an scoil?

- Páistí
- Tuismitheoirí/caomhnóirí
- Príomhoide
- Múinteoirí – ranga, acmhainne, tacaíocht foghlama, Luath-Thosaitheoirí, Teagmháil Baile Scoile agus an Phobail...
- Príomhoide ionaid, príomhoide cúnta, múinteoir dualgas speisialta (Poist Freagrachta)
- Múinteoirí i gcomhroinn
- Cúntóir(í) Riachtanas Speisialta
- Rúnaí & Airíoch
- Cigire
- Comhairleoirí deoise
- Múinteoirí ar cuairt – do dhaoine a bhfuil céadfaí laga acu, do dhaoine den lucht siúil
- Gairmithe sláinte
- An tSeirbhís Náisiúnta Síceolaíochta Oideachais (NEPS)
- Pátrún
- Iontaobhaithe
- INTO, IMPACT, SIPTU
- Líonra Phríomhoidí Bunscoile Éireann
- Comhlachtaí Bainistíochta e.g. CPSMA, Eaglais na hÉireann, Foras Pátrúnachta, Gaelscoileanna, Educate Together ...
- Cumann Tuismitheoirí/Comhairle Náisiúnta na dTuismitheoirí
- NEWB/EWO/SENO/NCSE
- Eile?

An ról a bhíonn agat...

- Taithí
- Am
- Tiomantas
- Tacaíocht do phobal na scoile
- Tuairimí agus smaointe
- Ag comhghníomhú mar bhainistíocht
- Ag obair mar fhoireann
- Pobal foghlama

Dea-chleachtais...

An Bord féin...

- Foirm chomhaontaithe sínithe ag cách...
- Toghadh na n-oifigeach
- Tarmligean na dtascanna...
- Cruinnithe rialta
- Ról an Bhoird agus tosaíochtaí don chéad 4 bliain eile a mheas
- Cuir le hobair an bhoird a bhí ann roimhe – buail le boird a bhí ann roimhe...
- Buail le boird eile ón cheantar? Teagmháil le hIar-bhunscoil?
- Eolas ar an scoil – ranganna, múinteoirí, mic léinn...
- Plean na scoile
- Ciorcláin/Nuachtlitreacha ón Phátrún/ón Chomhlacht/Lámhleabhar an Bhoird

Dea-chleachtais...

- Cumarsáid – ag roinnt eolais
- Cinnteoireacht i ndiaidh plé, comhairliúcháin – le comhthoil, más féidir
- Polasaithe agus nósanna imeachta –
 - Tabhair soiléire
 - Daingnithe ag an mBord
- Rúndacht – Tuairisc chomhaontaithe ó gach cruinniú
- Pléitear le gearáin de réir nósanna imeacht

Dea-chleachtais...

Ag obair le chéile mar Bhord

- Ceist dhearfach/dhiúltach
- Naisc bhaile is scoile soiléirithe
- Nós imeachta le gearáin a dhéanamh

An Bord agus Foireann na Scoile

- Buail le foireann agus gach duine atá ag obair sa scoil – dearbhú
- Nós imeachta casaoide
- Ócáid(i) sóisialta
- Eile...

Dea-chleachtais...

An Bord agus daltaí/tuismitheoirí

- Cumarsáid ar bhealach a thuigeann cách
- Teagmháil le Cumann Tuismitheoirí
- Ócáidí sóisialta
- Eile

An Bord agus an Pobal

- Nuachtlitir
- Tacaíocht/Freastal ar imeachtaí
- Teagmháil leis an phobal/pharóiste áitiúil...

Ag cothú caidreamh...

- **Grúpa 1**

Mol bealaí chun caidreamh a chothú idir comhaltaí den Bhord féin

- **Grúpa 2**

Mol bealaí chun caidreamh a chothú idir an Bord agus foireann na scoile

- **Grúpa 3**

Mol bealaí chun caidreamh a chothú idir an Bord agus tuismitheoirí agus daltaí

- **Grúpa 4**

Mol bealaí chun caidreamh a chothú idir an Bord agus an pobal/paróiste áitiúil

Nósanna Imeachta Comhaontaithe

Nósanna Imeachta Comhaontaithe idir CMÉ agus Bainistíocht

- A. Ag dul i ngleic le Gearáin ó Thuismitheoirí
- B. Ag plé le Bulaíocht agus Ciapadh san Áit Oibre
- C. Ag dul i ngleic le Deacrachtaí Chaidreamh Foirne
- D. Nós Imeachta Casaoide
(faoi athbhreithniú)

Nósanna imeachta le gearáin a dhéanamh

Leagtha amach sa Lámhleabhar CPSMA 2007

- Pléitear le gearáin nach gearáin scríofa iad ag Céim 1 (Neamhfhoirmiúil)
 - ardaigh leis an múinteoir, an príomhoide, Cathaoirleach an Bhoird Bainistíochta – déan iarracht é a réiteach
- Céim 2 (Neamhfhoirmiúil) – gearán i scríbhinn chuig Cathaoirleach – déan iarracht é a réiteach

Nósanna imeachta le gearáin a dhéanamh - Foirmiúil

- Céim 3 – Gearán i scríbhinn chuig an Chathaoirleach, faigheann an múinteoir an gearán, cruinniú idir an múinteoir agus an príomhoide d’fhonn an gearán a réiteach
- Céim 4 – Gearán i scríbhinn chuig an Bhord, déanann an Bord fiosrúchán, scríobhann an múinteoir ráiteas, deis ar ionadaíocht
- Céim 5 – Cinneadh

Ról an Roinn Oideachais & Eolaíochta

- Atreoraítear an gearánaí ar ais chuig an Bhord Bainistíochta
- Ní bheidh an ROE páirteach go dtí go ndearnadh gach iarracht an cheist a réiteach ar bhonn áitiúil
- Déanfaidh an ROE **an doiciméadú uile á lorg** agus ráiteas scríofa ón BB ar na céimeanna a glacadh
- D'fhéadfaí go ndéanfaidh an ROE iniúchadh ar an ghearán, cuirfear torthaí an fhiosrúcháin in iúl do gach comhpháirtí in am trátha

Nós casaoide
Caidreamh foirne

Samplaí de dheacrachtaí chaidreamh foirne

- bulaíocht, imeaglú, íospairt, íde béil, gnéaschiapadh
- easpa comhairlithe, plé agus róil i gcinnteoireacht
- easpa cinnteoireachta nó éiginntitheach
- neamhthoilteanas chun beartas na scoile a chomhlíonadh
- deighiltí idir baill foirne

Samplaí de dheacrachtaí *(ar lean)*

- easpa comhoibrithe le sealbhóirí poist atá nuairdaithe/leis an phríomhoide
- tabhairt isteach athruithe móra gan chomhchomhairle
- deacrachtaí idirphearsanta
- neamhchinnteacht foirne nó easpa tacaíochta
- fabhraíocht, eagla, bonn a bhaint ó dhuine.

Deacrachtaí a sheachaint...

- Cumarsáid inmheánach maith
- Próiseas cinnteoireachta uilechuimsitheach
- Polasaithe agus nósanna imeachta éifeachtacha scoile a thugann soiléire
- Comh-mheas
- Cothrom na Féinne a bheith ann
- Nósanna imeachta réitigh coinbhleachta...

Ceartas Aiceanta agus Nós Imeachta Cothrom

- Próis chuí a chleachtadh
- Caithfidh cúrsaí a iniúchadh agus a phróiseáil go cothrom
- Tugann an cathaoirleach mionsonraí aon líomhna nó ghearán don fhostaí
- Tugtar deis don fhostaí freagairt
- Ceart an fhostaí ionadaíocht a bheith aige/aici
- Ceart chun cinneadh cothrom & neamhchlaonta a fháil
- Cloígh le hamfhrámaí
- Coinnigh taifid

An Bord Bainistíochta i mbun Gnímh

Cruinnithe...

- Líon
- Fad ama
- Fógairt
- Cuspóir/clár oibre
- Dearbhú leasanna

Róil...

- Cathaoirleach
- Príomhoide
- Rúnaí taifeadta
- Cisteoir
- Eile:
 - Oifigeach sábháilteachta
 - Oifigeach cothabhála/na bhfoirgneamh

Cathaoirleach...

- Cruinnithe/clár oibre a thionól
- Ullmhúchán do chruinnithe
- Cathaoirleacht a dhéanamh ar chruinnithe
- Gníomhaithe idir chruinnithe – tuairiscithe don Bhord ag an chruinniú ina dhiaidh sin
- Comhfhreagraí leis an ROE & eile
- Earcú na mball foirne ar fad
- Tionscadail chaipitil le ceadú na n-iontaobhaithe / an Phátrúin mar is cuí
- Dearbhuithe / Foirmeacha / Comhaontuithe / seiceanna

Ról an Phríomhoide...

Bainistíocht laethúil na scoile

- Ceannaire foghlama – leagann amach cuspóirí don scoil
- Timpeallacht a chabhraíonn le foghlaim
- Forbairt ghairmiúil na foirne
- Rannpháirtíocht tuismitheoirí
- Lárnach d'fheidhmeanna na scoile agus an bhoird a sheoladh

Rúnaí Taifeadta...

- Fógairt cruinnithe
- Míreanna don chlár oibre
- Comhfhreagras ullmhaithe don chathaoirleach
- Miontuairiscí na gcruinnithe
- Comhdú agus taifeadadh
- Leabhair/ciorcláin/foilseacháin nuafhoilsithe atá ábhartha don Bhord a sholáthar do chomhaltaí an Bhoird

Cisteoir...

- Tofa i measc comhaltaí
- Cuntais scoile
- Tuarascáil an chisteora

Oifigeach Cothabhála / na bhFoirgneamh...

Freagracht as:

- Foireann/conraitheoirí glantóireachta
- Airíoch
- Ábhair/trealamh

Oifigeach Sábháilteachta...

Freagracht as:

- Ráiteas Sláinte agus Sábháilteachta
- Cothabháil chórais aláram slándála agus dóiteáin
- Comhordú liosta de dhaoine a bhfuil eochair acu don scoil lasmuigh d'uaireanta na scoile
- Eile...

Feidhmeanna eile le tarmligean...

- Úsáid na scoile do ghníomhaíochtaí lasmuigh d'uaireanta na scoile
- Cothabháil le linn laethanta saoire
- Taighde...
- Caidreamh leis an phobal/pharóiste
- Eile...

Clár Oibre...

- **Oscailt: paidir/eile ag brath ar an éiteas**

Luaitear cásanna méala srl. anseo

- **Freastal agus leithscéalta**

- **Miontuairiscí:**

Dréachtaithe ag an rúnaí

Faoi rún dóibh siúd atá i dteideal bheith ag an chruinniú/ag na cruinnithe áirithe

Is féidir leis an Phátrún & ROE rochtain a fháil orthu

Taifeadtar cinntí agus léitear ós ard iad

Comhaontaithe agus sínithe ag an chathaoirleach

Clár Oibre...

- **Ceisteanna a éiríonn ó na miontuairiscí**

Déan gníomhú bunaithe ar chinntí...

- **Comhfhreagras**

Ba chóir an Bord a chur ar an eolas faoi gach comhfhreagras chuig an chathaoirleach

Ciorcláin/Solas srl.

Pléitear le litreacha gearáin srl. de réir nósanna imeachta

Comhairle dlí

- **Airgeadas**

Tuarascáil an chisteora ag gach cruinniú

Clár Oibre...

- **Tuarascáil an phríomhoide**

Eolas agus comhairle

- **Aon Ghnó Eile**

- **Tuarascáil chomhaontaithe**

Rúndacht

Cén t-eolas? Cé dó/di? Cé a thabharfaidh an t-eolas? Conas?

Moladh:

Rannán den Lámhleabhar/pholasaí a bhfuil athbhreithniú le déanamh air ag gach cruinniú....

- **An chéad chruinniú eile**

Dáta/am

Tuarascáil an Phríomhoide...

Ceisteanna suntasacha a bhaineann le saol & feidhm na scoile

- Rollú
- Riachtanais *m. sh* inseirbhíse na foirne
- Poist Freagrachta - ceisteanna
- Neamhláithreachtaí mhúinteoirí
- Neamhláithreachtaí daltaí – An tAcht Oideachais (Leas)
- Iarratais ar...
- Caidreamh poiblí
- Turais

Tuarascáil an Phríomhoide...

- Laethanta saoire agus dúnadh scoile
- Deisiúcháin
- Sláinte agus Sábháilteacht
- Pleanáil amach anseo
- Aistriú chuig iar-bhunscoil
- Leithdháileadh na ranganna
- Imeachtaí/féilte reiligiúnacha
- Cuairteoirí
- Riachtanais speisialta
- Ciorcláin nuafhoilsithe

Tuarascáil an Phríomhoide...

- Ceisteanna maidir le soláthar foirne
- Maoirseacht
- Cruinnithe tuismitheoirí is múinteoirí
- Ceisteanna faoi pholasaithe
- Reachtaíocht
- Forbairt oiliúna/ghairmiúil
- Riachtanais acmhainne
- Eile...

Fochoistí...

Airgeadas

Cothabháil

Taighde

Reachtaíocht srl.

- Saineolas a chomhthoghadh de réir mar is gá agus dréacht-treoirínite do théarmaí tagartha, d'amscála, do thuairisciú don Bhord srl.
- Mionlach ó lasmuigh den Bhord

Dea-chleachtas:

- Déan idirchaidreamh le Boird eile go háitiúil
- Cinntigh nach gcuireann cinntí an Bhoird isteach ar scoil eile

Roinnt Freagrachtaí Tábhachtacha a bhíonn ag an mBord

An tAcht Oideachais....

Déanfaidh bord socruithe chun plean na scoile a ullmhú ... a scaipeadh ...i ndiaidh comhcomhairle

Alt 21 (1), (2), (3), (4)

Ábhair

Sonraí Ginearálta Scoile....

Fís agus Aidhmeanna.....

Polasaithe Eagrúcháin.....

Pleananna Curaclaim.....

**Nósanna Imeachta agus
Cleachtais.....**

Rannóg Fhorbartha.....

An Bord mar fhostóir...

- Comhlíonadh le reachtaíocht & ciorcláin & socruithe painéil
- Nósanna imeachta réamhscrúdaithe foirne

An Bord & Airgeadas

Coimeádfaidh an bord na cuntais agus na taifid go léir is cuí agus is gnách ar an airgead go léir a gheobhaidh sé nó ar chaiteachas an airgid sin a thabhóidh sé agus cinnteoidh sé go ndéanfar, i ngach bliain, na cuntais sin go léir a iniúchadh **nó** a dheimhniú go cuí de réir an chleachtais cuntasaíochta is fearr.

[An tAcht Oideachais 1998 Alt 18 (1)]

Modúil oiliúna eile...

- Plean na scoile – reachtaíocht, polasaithe, cleachtais agus nósanna imeachta.
- Bainistíocht airgeadais do chisteoirí agus chathaoirligh
- Cosaint leanaí

Riachtanach do Bhaill Bhoird...

- Roinn Oideachais & Eolaíochta:
 - Comhdhéanamh na mBord & na Rialacha Imeachta Samhain (2007)
 - Lámhleabhar Eolais do Bhoird Bhainistíochta Bunscoile Samhain (2007)
- Ciorcláin na Roinne
- Lámhleabhar CPSMA (2007)

Foinsí eile:

- Nuachtlitreacha ón Chomhlacht Pátrúin m.sh. Solas, Education Newsbrief
- Lámhleabhar CMÉ/Nuachtlitir IPPN
- Leabhráin ón ROE
- Ag Breathnú ar an Scoil Againne
- Eile...

Roinnt foinsí eolais

- www.education.ie
- www.cpsma.ie
- www.foras.ie
- www.educatetogether.ie
- www.into.ie
- www.equality.ie
- www.hsa.ie
- www.sdps.ie

Cuimhnigh...

- Rolla sínithe
- Bileoga measúnaithe líonta
- Bileoga eolais roinnte amach
- Socraithe don chéad seisiún eile (*má's cuí*)